

Andrzej Chodyński

prof. dr hab., Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego
<https://orcid.org/0000-0003-4962-5143>

Bezpieczeństwo biznesu. Aspekty zarządcze. Wprowadzenie

Współczesne przedsiębiorstwa funkcjonują w warunkach silnej turbulencji otoczenia. Skutki tej turbulencji przejawiają się w postaci możliwych kryzysów przedsiębiorstw, zarówno o charakterze ekonomicznym (m.in. w wyniku zawirowań na rynkach finansowych czy recesji), jak i pozaekonomicznym (wywoływanych przez wojny, katastrofy naturalne, terroryzm, skutki globalnego ocieplenia, pandemie itd.). Narastanie zjawisk o charakterze globalnym (pandemie, katastrofalne zjawiska naturalne, np. huragany, susze i trzęsienia ziemi) powoduje, że podmioty gospodarcze powinny wykazywać się zdolnościami o charakterze rezyliencyjnym¹ – zapewniać sobie przetrwanie poprzez dostosowywanie się (na ile to możliwe) do występujących zmian.

Istotne znaczenie mają aspekty zarządcze związane z bezpieczeństwem przedsiębiorstwa (biznesu). Bezpieczeństwo jest rozpatrywane jako cecha przedsiębiorstwa przejawiająca się w jego zdolności do przeciwdziałania zdarzeniom zakłócającym funkcjonowanie tego podmiotu. Czynności związane z przeciwdziałaniem zdarzeniom negatywnym (zagrożeniom) zależą od czasu ich wystąpienia (przeszłego,

¹ Zachowania rezyliencyjne opisano w publikacji: A. Chodyński, *Kryzys pozaekonomiczny przedsiębiorstwa – ekologiczny aspekt rezyliencji organizacyjnej*, [w:] *Zrównoważony rozwój, systemy informacyjne i zarządzanie bezpieczeństwem w perspektywie długoterminowej przedsiębiorstwa*, red. A. Chodyński, D. Fałata, M.A. Leśniewski, Oficyna Wydawnicza AFM, Kraków 2022, s. 11–31.

obecnego oraz przyszłego)². Bezpieczeństwo przedsiębiorstwa jest rozpatrywane głównie z punktu widzenia zapobiegania ewentualnym stratom³.

Kluczowa jest zatem odpowiedź na dwie grupy pytań. Grupa pierwsza, odnosząca się do rozważań o charakterze globalnym, obejmuje następujące zagadnienia:

- czy na poziomie kadry menedżerskiej występuje świadomość ryzyka związanego z zagrożeniami dla funkcjonowania biznesu i czy świadomość ta jest uwarunkowana kulturowo?
- czy znana jest i brana pod uwagę świadomość zagrożeń u partnerów biznesowych?
- czy znana jest i brana pod uwagę świadomość klientów odnośnie do zagrożeń oraz czy (i ew. jakie) działania w kontakcie z rynkiem są podejmowane przez organizacje biznesowe?
- na ile bezpieczeństwo i zapewnienie ciągłości działania biznesu jest zagrożone w związku ze skutkami globalnego ocieplenia? (huragany, powodzie, susze); jakie są działania firm w tym zakresie?
- w jaki sposób występujące zagrożenia wpłyną na prowadzone działania doradcze i szkoleniowe dla firm, w tym w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa biznesu?

Druga grupa pytań dotyczy różnych aspektów zarządzania bezpieczeństwem na poziomie lokalnym oraz na poziomie konkretnych podmiotów. Przyjęto pogląd, że zarządzanie bezpieczeństwem przedsiębiorstwa stanowi proces zapobiegania, reagowania oraz korygowania mający na celu przeciwdziałanie zdarzeniom zakłócającym funkcjonowanie organizacji⁴.

Zarządzanie bezpieczeństwem obejmuje nie tylko identyfikację potencjalnych zagrożeń, ale także podejmowanie przedsięwzięć mających na celu niedopuszczenie do ich wystąpienia, zaś w przypadku wystąpienia zagrożeń – odnosi się do podjęcia działań w zakresie ich kontroli, eliminacji, usunięcia skutków, a także wyciągnięcia wniosków na przyszłość. Proponuję zatem przyjąć, że zarządzanie bezpieczeństwem biznesu będzie zorganizowanym działaniem z użyciem dostępnych zasobów w celu zmniejszania potencjalnych zagrożeń i zapewnienia funkcjonowania podmiotu gospodarczego⁵.

Odpowiedzi na pytania z pierwszej grupy zawarto w przeprowadzonej przez Andrzeja Chodyńskiego i Dariusza Fatułę rozmowie z czterema praktykami w zakresie

² P. Cabała, *Planowanie scenariuszowe w zarządzaniu bezpieczeństwem strategicznym przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków 2012 (Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Monografie, nr 213), s. 84.

³ J. Konieczny, *Bezpieczeństwo państwa a bezpieczeństwo biznesu. Studium metodologiczne*, „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka” 2015, nr 4, s. 17.

⁴ P. Cabała, *Strategie zarządzania bezpieczeństwem przedsiębiorstwa w warunkach zagrożeń sektorowych*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2016, nr 420: *Strategie. Procesy i praktyki*, s. 36–45.

⁵ Na podstawie definicji zarządzania bezpieczeństwem publicznym, zob. K. Sienkiewicz-Małyjurek, *Zarządzanie bezpieczeństwem publicznym w samorządzie lokalnym – istota i inicjatywy*, „Organizacja i Zarządzanie” 2011, nr 1, s. 135–149.

doradztwa biznesowego oraz szkoleniowego w skali globalnej, posiadającymi doświadczenie w USA, Gwatemali i Hiszpanii. Odniesiono się m.in. do problematyki świadomości menedżerskiej dotyczącej możliwości wystąpienia zagrożeń (z uwzględnieniem aspektów kulturowych), zarządzania ryzykiem działalności biznesowej, roli partnerstwa strategicznego, wpływu katastrof na funkcjonowanie biznesu oraz tworzenia strategii rezyliencji z uwzględnieniem aspektów społecznych i ekologicznych. Do tych zagadnień odnoszą się także artykuły: Dominiki Marciniak (logistyka pomocy humanitarnej w sytuacji wojen, trzęsień ziemi czy chorób cywilizacyjnych), Mirosława Laszczaka (systemy cyberbezpieczeństwa) oraz Jadwigi Mazur (bezpieczeństwo hybrydowe i zapobieganie dezinformacji – rozważania wsparte konkretnym studium przypadku).

Na poziomie przedsiębiorstwa zarządzanie bezpieczeństwem odnosi się do następujących zagadnień:

- roli menedżera bezpieczeństwa (kwestię przedstawia artykuł Michała Adama Leśniewskiego),
- bezpieczeństwa projektów informatycznych (artykuł Piotra Komsty),
- problemów bezpieczeństwa społecznego na przykładzie młodych pracowników (artykuł Barbary Oliwkiewicz),
- bezpieczeństwa danych w systemach rachunkowości (artykuł Wojciecha Koziola i Pawła Łojka);
- bezpieczeństwa danych w małej firmie (artykuł Mariusza Grzyba i Marty Woźniak-Zapór).

Oprócz opracowań dotyczących konkretnych problemów bezpieczeństwa biznesu, niniejszy numer BTiP zawiera także odniesienia do wybranych zagadnień bezpieczeństwa państwa: dział „Artykuły” kończy tekst Tomasza Banasika i Katarzyny Banasik o działalności konkretnej organizacji non-profit na rzecz obronności; w dziale „Varia” zamieszczono opracowanie dotyczące Wojsk Obrony Terytorialnej autorstwa Bartosza Włodarczyka.

Numer zamykają trzy sprawozdania z konferencji i seminariów na temat współczesnych zagrożeń dla bezpieczeństwa. Anna Bałamut oraz Krzysztof Waśniewski zaprezentowali sprawozdanie z konferencji Krynica Forum 2023, odbywającej się pod hasłem *Empowering the Region*. Panele dyskusyjne Forum odbywały się w ramach siedmiu „ścieżek programowych”: Bezpieczeństwo strategiczne; Bezpieczeństwo energetyczne; Bezpieczeństwo klimatyczne; Ukraina – wsparcie, współpraca, odbudowa; Forum Koreańsko-Polskie; Biznes i gospodarka; Patrząc w przyszłość.

Anna Bałamut oraz Izabela Kapera przedstawiły wnioski dotyczące bezpieczeństwa i zarządzania nim wynikające z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Zarządzanie w układzie Przedsiębiorstwo–Miasto–Region w zmiennym otoczeniu. Wpływ współczesnych zagrożeń” (Kraków, 2023; organizatorzy: Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego oraz Towarzystwo Naukowe Organizacji

i Kierownictwa – Oddział w Kielcach przy udziale partnera: Politechniki Świętokrzyskiej – Wydziału Zarządzania i Modelowania Komputerowego).

Mirosław Kwieciński zaprezentował sprawozdanie z VI Multidyscyplinarnego Autorskiego Seminarium Naukowego *Modus Securitas*: „Determinanty skuteczności zarządzania bezpieczeństwem państwa i biznesu – koncepcje, modele, podejścia, praktyka, wizje, wyniki badań” (Rychwałd, 2023).